

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 336, za pol leta K 168, za četrt leta K 84, za mesec K 28. Za inozemstvo mesečno K 45, letno K 540.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani, Francišćanska ulica 6/I, Učiteljska tiskarna.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Večinska državna politika.

Dolgotrajna vladna kriza, v kateri je zmagal Pašić, je takorekoč končana. Poročali smo že, da v ministristvu ostane posestno stanje neizpremenjeno, samo klubi imajo naravno, da avtonomno presojajo, ali je izprememba oseb v vladi potrebna ali ne. Demokrati in radikalci torej obdržijo dosedanja ministristva. Ministri so takorekoč podali demisijski svojimi klubom, ker imajo ti odločevati o tem, ali se ostane ta ali oni njih stranki minister.

V režimu torej ne bo bistvenih izprememb in v tem najbrže tiči velika napaka. Režim, oziroma način vladanja, ter tendenca sedanje večine je absolutno meščanska, brez demokratične in socialne uvidenosti, da bi pričakovali, če bi verovali raznim izjavam in imenom strank, da je nekaj v njih, kar bi moralo vplivati na politične in socialne razmere v državi.

Vidimo pa ravno nasprotno. Prve narodne vlade in še pozneje narodno predstavništvo je izdalo precej socialno važnih naredb, vse to pa skuša sedanja vlada omejevati in je že precej omejila in tudi odpravila.

Taka politika ni umestna. To ni liberalno, marveč je konservativno. Taka politika zbuja med ljudstvom, opravičeno, zlasti med delavstvom, nevoljo, ogorčenje in odpornost, ki se širi in širi. Zakaj če pomislimo, da je vojna vplivala na razvoj in pa mentaliteto človeštva, ki sedaj sicer nekako spi v dušah, moramo priti do zaključka, da se ob tej tišini zbira proti tej vladni politiki črn oblak. Naravno je, da se sedaj z drakonskimi naredbami in odredbami tišči k tlom naravni proces, da bi morali vladni moške vedeti, da je to temeljno nezdružljivo. Tudi Bismark je hotel nekoč zadušiti razvoj Nemčije. In vendar moramo priznati, da je v najhujšem terorizmu zinogovala misel svobode, ki je končno pomedla z njim.

Razmere za tako Bismarkovo politiko so pa danes še manj ugodne kakor pred petdesetimi leti, temmanj še v državi kakršna je Jugoslavija, ki ima jako živahno mentaliteto, rekli bi revolucionarno.

Revidirana vlada nam v tem oziru ne bo nudila nikakih prednosti, da bi bilo to silno potrebno.

Ignoranca, največja ovira napredku in civilizaciji.

Svet je v kaotičnem stanju. Upor in Indiji, vojna med Turki in Grki, bitke med Maročani in Španci, civilna vojna na Kitajskem, tekma med državami v oboroževanju, ogromni dolгови, lakota, brezposelnost, eksplozije velikanskih skladišč streliv, eksekucije, atentati, profitarstvo, stavke, prozori, monarhistične intrige na Ogrskem in na Portugalskem, teror v Španiji, padanje valute, irski boj, cenzura časopisja, imperialistični ropi, podjarmljenja itd., so reči, ki spremljajo današnje človeštvo po poti tisočletij iz barbarizma v civilizacijo. V prošlosti smo imeli vojne morije, v mnogih hrozihr brutalnejše od današnjih, progone, ki so bili krvočrnejši od sedanjih, divjaška požiganja in rušenje mest, grozne »justične« umore, sežiganja na grmadah, sveto inkvizicijo, spremljano z največjimi brutalnostmi, ki jih je mogla iznajti sveta cerkev, telesno suženstvo, tlako, desetino, brezposelnost, podaništvo in tako bi lahko naštevati skozi več strani. Današnji svet je še vedno barbarški. Toda svet prošlosti je bil še bolj barbaričen. V bodočih desetletjih in stoletjih bo postal barbarizem manjši in civilizacija popolnejša. Do dobe, ko bo zavladovala prava civilizacija, pa je še dolga pot.

Šest milijonov delavcev in delavk v Zedinjenih državah je brez posla. Samomorji vsled obupa se množe, v tisoče delavskih družin se je nasečil glad. V deželi pa je vsega v izobilju; živil je toliko, da se jih uničuje. Vseh drugih potrebščin je toliko, da jih preostaja — v skladiščih. In če bi bil sisetn tak, da bi ljudstvo lahko nabavljalo vse, česar potrebuje za življenje in razvedrilo, bi imeli še vedno znaten preostanek celo v današnjih razmerah.

Milijoni v Rusiji stradajo in kljub vsem pomožnim akcijam se ne bo moglo doseči drugega, kakor da se jim reši življenje pred poginom vsled lakote. Na Kitajskem je prizadetih vsled glada na milijone prebivalcev; glad v obeh deželah je v prvi vrsti povzročila suša, v drugi pa de krivda na ignoranco, ki je posebej v glavih ljudi.

Z modernim obdelovanjem zemlje, z umnim kmetijstvom se lahko postopoma pridela. Produkcija poljskih sadežev se lahko pomnoži do višine, o kateri se niti ne sanja starokopitnemu kmetu. Kmetovanje ni v vseh deželah enako. V Zedinjenih državah je naprednejše kot v Rusi-

ji; na Češkem je mnogo praktičnejše, kakor na Kranjskem; in na Kranjskem je mnogo umnejše kakor v Srbiji; na Japonskem je boljše kakor na Kitajskem; v Mehiki ni tako nazadnjaško kakor v Perziji. Umno kmetijstvo pomeni večji pridelek — več živil za ljudstvo, večjo rezervo hrane za dežele, katere vsled raznih vremenskih neizgovor ali drugih vzrokov pridejajo manj kakor potrebujejo za življenje. Moderna transportna sredstva omogočajo hiter prevoz živil v prizadete kraje in lakota je popolnoma nepoznana — danes še ne, ampak čez stoletja bo nepoznana. Čitalo se bo o nji le še v zgodovini.

Rusija je velikanska in poleg tega agrikulturna dežela. Če bi imela napredno kmetovalstvo, če bi imela popolnejša moderna transportna sredstva, bi danes ne potrebovala pomoči od zunaj. Toda stara Rusija ni skrbela za kmetijske šole; kmetički otrok ni pošiljala v šole, da bi se naučil čitati kmetijske in druge strokovne liste. Rusija trpi vsled ignorance, ki je omogočala carizmu tiranijo, da je moral končno popolnoma omagati od lastne gnilobe. Vzelo bo desetletja, predno bo nova Rusija modernizirala svoje poljedelstvo, izboljšala prometna sredstva in ustvarila moderni vzgojevalni sistem. Od stare Rusije je podedovala le gnilobo in milijone analfabetov. Učiti ljudi je posel, ki se ga ne more izvršiti z ukazi, ne z zakoni, ne s proglasi, ampak z neprekinljivim procesom vzgojevanja. Ruska revolucija ni napravila ljudi inteligentnejših kot so bili pod carizmom. Šele po revoluciji se je to ljudstvo pričelo vzgajati z energijo, ki nima primere v dosedanjih zgodovini. Ali s tem, da se človeka nauči čitati, se ga še ne izobrazi. Milijone ljudi je, ki znajo čitati, toda njihova izobrazba je le malo ali nič večja kakor ona analfabetov v Rusiji in drugih deželah v Evropi. V nekaterih ozirih je celo slabša, kajti ljudje, ki ne znajo misliti, toda znajo čitati, so prepojeni z vzgojo, ki sploh ni vzgoja, nego zavažanje.

Ena največjih ovir razmahu socialistične propagande je ignoranca. Znanstvenemu socijalizmu je masa še nepristopna; to je, ona se ga ne trudi razumeti in poglabljati vanj. Govorniki, ki predavajo o socialističnih naukah in ga razlagajo kot učitelji, ne najdejo odziva v masi. Agitatorji, ki znajo rabiti bombastiko in govore o krivcih, ki slikajo raz-

mere in znajo dobro napadati kapitaliste, dobe boljši odmev. Masa ploska, ipasa hoče, da se stvari takoj spremenijo, masa zabavlja in pri tem ostane. Ona ostane lojalna gospodarjem, ne skuša razmišljati o pomenu organizacije in izobrazbe, ne misli se z načrti, kako izboljšati razmere v deželi, v kateri živi. Zato gleda rajši v druge dežele, kjer je baje že raj, in iz tiste dežele pričakuje, da bo prišel čudež, ki bo tudi tu nekega lepega dne pomel z vsem kar je slabega in dal nekaj boljšega. Taka je masa in z njo moramo računati. Ona je steber današnjega družabnega reda, ker nič ne misli, ker ne razmišlja o drugem, kakor kako bo jedla in pila; ker vsega tega nima dovolj, se tolaži, da bo enkrat bolje.

Kakor je v kapitalistični državi težko uriniti kak dober zakon ali za ljudstvo koristne naprave, tako je težko tudi pridobivanje somišljenikov za socialistični nauk. Mnogo takozvanih »radikalcev« ne pozna niti ABC socializma; niti ne marajo ničesar čuti o njem. Kar hočejo, je preobrat, revolucionarno strmolavljenje vlade. Kdo pa ni danes radikalen? Mi imamo v mislih naše delavstvo. Kake koristi ima organizirano socialistično delavstvo od tega radikalizma? Koristi nič, pač pa škodo. Imamo ljudi, ki so tako radikalni, da jim ni nihče dovolj radikalen, in zato ne čutijo potrebe spadata k organizaciji ali čitati socialistično literaturo; to jim ni potrebno, ker so radikalni.

Na milijone ljudi, »ustvarjenih po božji podobi«, je bilo zapletenih v morijo zadnje svetovne vojne. S polki so marširali vojaški kaplani in jih bodrili k vztrajnosti v boju, kajti smrt na bojiščih pomeni takojšen odhod v nebesa. Skofje, prelati in drugi duhovniki vseh krščanskih ver so blagoslovljali morilna orožja in vojaštvo. Taki so ljudje, ustvarjeni po božji podobi. Nekoč so bili še slabši.

Bostonski kardinal je naročil katoliškemu ljudstvu, naj moli za uspeh Hardingove konference za omejitev oboroževanja, ki je pričela zborovati ta mesec v Washingtonu. Če Zedinjene države napovedo jutri vojno, bo ravno ta kardinal blagoslovil armado in naročil katoliškemu ljudstvu, naj moli za zmago. In tako smo imeli priliko opazovati v zadnji vojni, da so katoliški duhovniki molili za zmago in blagoslovljali armade vseprek; v Italiji za zmago proti katoliški Avstriji, v Avstriji proti katoliški Italiji in Franciji, v Nemčiji za zmago proti vsem kristjanskim deželah, ki so bile v vojni proti nji.

Človeštvo bo napredovalo po isti poti kakor v prošlosti. Vzpostredno z napredkom vzgoje se bo pomikala civilizacija naprej. Z molitvami, s proglasi in apeli se ne izpreminja ljudi. Čim bolj bo prodirala socialistična vzgoja, tim bolj bo napredovala civilizacija, ki bo spreminjala sedanje ljudi, polne živalskih instinktov, v prava človeška bitja.

Socijalizem je že silno veliko storil za duševni napredek človeštva. Še več bo storil v bodočnosti, kajti njegovo delo se še le pričnjo. Bratstvo med narodi pride; vojne bodo izginile; mej ne bo; izkoriščanje bo iztrebljeno; pomanjkanje bo nepoznano; ljudstvo bo preskrbljeno z vsem, kar bo potrebovalo za življenje — za udobno življenje. Vse to bo prišlo polagoma, v teku dolgotrajnega razvoja, ko se bo sedanji sistem umikal in bo njegovo mesto prevzemal socialistični družabni red. Ta proces se vrši že precej let, kajti razmere se polagoma izboljšujejo. Delavci se morajo tega zavedati, zakone razvoja morajo razumeti, kajti le kot taki bodo dobri borci za ideje pravičnosti, resnični bojevniki za socijalizem in pravi vzgojitelji duševno zaostalega, nezavednega proletarijata. (Po »Proletaru«)

Napredovanje delavstva na Japonskem, v Kitaju in Indiji.

Na shodu Delavske stavbinske centrale v Labor templu v Njujorku je nek govornik poročal o razmerah na Japonskem od starega veka pa do danes. Povedal je, kako je v letu 1853 ameriški admiral Perry otvoril prvo trgovanje s pomočjo svojih vojni ladij z japonskimi pristanišči. Od tedaj se je pričel razvijati kapitalizem na Japonskem. Pred tem časom je bilo vsakemu tujcu pod smrtno kaznijo zabranjeno prestopiti Japonsko. Kako je po otvoritvi Japonska napredovala, se je že pokazalo v raznih vojnah in v primeroma dobri upravi države. Najbolj pa se je v novjšem času razvil imperalizem, s katerim je istočasno tudi vstalo moderno delavsko gibanje, katero se je pričelo leta 1897. Takrat so se ustanovile posamezne organizacije železarskih in mornarskih delavcev, ki so danes najmočnejše. Vodile so se tudi uspešne stavke, ustanovljali delavski listi in socialistične zveze. V vedno naraščajoči moči je videl vladajoči razred pogubo in pričel z odločnim bojem proti delavstvu, pri čemur se mu je tudi posrečilo velike organizacije zdrobiti. To je bilo v mirnem času, ruska in pozneje svetovna vojna sta zopet okreplili delavsko gibanje na Japonskem. Točasno je velika gospodarska kriza na Japonskem, v kateri je delavstvo najbolj prizadeto in ker uvideva potrebo, se tudi organizira vedno bolj.

Govornik je tudi o Kitaju prvo govoril o zgodovinskem razvijanju dežele, o nekdanji kulturi, o nazadovanju in o novem prebujenju, katerega so največ prinesli Angleži, in sicer z veliko brutalnostjo. Povedal je, iz kakih vzrokov so Angleži Kitajce prisilili po dveletni vojni, da morajo dovoliti uvažanje opija in odstopiti važna trgovska pristanišča za angleško, evropsko in ameriško trgovanje. Po svetovni vojni šele je pričel delovati proletarijat na Kitajskem. Prve delavske unije so usta-

novili kuliji, ki so bili med vojno na Francoskem kot delavci pri kopanju jarkov in drugih delih. Danes se že po tako kratki dobi nahaja na Kitajskem 200.000 organiziranih tovarniških delavcev, kar sicer ni mnogo med 400 milijoni prebivalstva, a vendar komaj za dveletno delovanje povoljni uspeh. Kakor na Japonskem, tako imajo tudi na Kitajskem še preveliko vpliva svečeniki, ki varajo ljudstvo z raznimi verskimi dogmami. Od vsega prebivalstva zna komaj 5 odstotkov ljudi pisati in čitati.

O gibanju rebelnih indijskih vstajev je govornik povedal mnogo zanimivega. Vse gibanje je v glavnem posledica uspešnega komunističnega gibanja na Ruskem. Industrijski delavci so še vedno odvisni, kakor je to na Japonskem. Prve unije tekstilnih delavcev so bile ustanovljene v Madrasu leta 1918. Mnogo stavk se je že uspešno končalo pri teh uni-jah, ki so v slučaju, da je stavekala ena, združile vse in tudi same zagrozile s stavko, ako se ne ugodijo prvim unijam. Točasno se je delavstvu pridružil tudi premožnejši razred domaćinov, ki skupno deluje v boju proti Angležem. Vodi se boj za nacionalno neodvisnost. Delavsko ljudstvo še jako trpi vsled še neiztrebljenega duha o različnih človeških kastah. Medse so v splošnem še slabše kakor na Kitajskem ali na Japonskem. Od 320 milijonov prebivalcev jih zna čitati in pisati 6 odstotkov.

Il koncu je še izjavil govornik, da se ameriški delavci solidarni napram vsemu tudi nebelepolutnemu delavstvu in mu žele, da bi v vseh deželah izvojevalo vse svoje pravice. Le na ta način, da bo delavstvo vsega sveta združeno kakor močna veriga, bo mogoče ukrotiti nasprotnika, kateri istotako ne pozna nobene narodnosti, temveč so vsi njegovi cilji samo v izkoriščanju in izmozgavanju delavstva.

Politične vesti.

+ **Vladna kriza.** Po vestih iz Beograda so se demokrati in radikalci sporazumeli v toliko, da se izvrše v vladi nekatere osebne izpremembe. Nove osebnosti v novo vlado bodo po nominirala demokratski in radikalni klub vsak zase po svojem lastnem prevdaru. Šele ko bo sestavljena nova ministrska lista, bo Pašić podal demisijsko sedanje kabineta.

+ **Klerikalni napuh.** »Novi čas«, klerikalni »list za delavce« (klerikalci imajo namreč svoje liste, enega in še več za zabitega kmeta, kakor sami pravijo, nekaj jih imajo za svoje buržeje in klerikalne uradnike enega za delavce, drugega za tercijalke itd.); in v vseh teh listih seveda pišejo tako, da paše tistim, katerim je list namenjen, vsi skupaj pa da pomagajo klerikalni politični spekulaciji; ta »Novi čas« se torej silno napihuje od samega napuha ko pravi, da ima klerikalna JSZ v delavski zbornici v Ljubljani pravico do 17 članov in da bi jih socijalni demokratski smeli imeti kvečjemu tudi le 17. Kakor vidite so klerikalci zelo korajžni! Zahtevajte rajši kar vseh 50 članov zase in recite, da socialističnega razredno zavednega delavstva sploh ni več! Sklicevanje na število glasov pri volitvah je pa povsem prazno, gospodje, ker jih je 99 odstotkov klerikalnih glasov kmetičkih gruntarskih, duhovniških in meščanskih, socialno demokratski glasovi (32.000) pa so vsi delavski! In zato ima socialistično delavstvo menda vendar pravico zahtevati v delavski zbornici pravico večine zase! V tercijskih zbornicah imate pa vi že itak 100 odstotkov večine! Kaj potem še hočete več?

+ **Ta je pa dobra!** Belgrajske »Novosti« so prinesle na uvodnem mestu članek, v katerem zahtevajo, da se Protiču izroči portfelj notranjega ministristva. — Počakajmo še malo. V nekaj dneh bomo brali v belgrajskih »Novostih« zahtevo, da se da Protiču koncesija za tovarno bomb, s katerimi bo potem poslal vso državo zračiti se med oblake, ker ne avazuje njegovih bolestin hrepenenj po najvišjem sedežu v državi SHS. Slišali smo že, da ljubljanski klerikalci nabirajo solde za osnovno glavnico temu podjetju. Pravilo sicer, da bi toliko denarja že imeli, ampak če tega naložijo, jim ne ostane nič za beg. Tako nabirajo pod pretvezo zgradbe nove školske cerkve. Kar je pa bosa, ker je v Ljubljani cerkva že skoro več kot kantonov.

+ **Komunisti Julija Algarija** so v Pragi aretirali, ko se je tam nahajal na važni misli po nalogu sovjetske vlade. Algari je znan izza sovjetskega režima na Ogrskem, ko je bil desna roka Beli Kuhnu. Po polomu tega režima je zbežal na Slovaško, kjer se je bavil s komunistično agitacijo.

+ **Lord Curzon**, ki nadomestuje Lloyd Georga namerava odstopiti, ker so se mu ponesrečila pogajanja z Egiptom in ker so mu Francozi s svojim sporazumom z Angoro prekrizali nade, ki jih je nameraval izvršiti v Aziji. Da, Francozi, četudi najboljši bratci Angležev, vendar ne pljujejo sebi v skledo, kadar jim gre za svojo korist.

+ **Buržujski listi** poročajo te dni, da je izvrševalni odbor II. internacionale na kongresu v Bruslju odklonil boljševiško prošnjo za pomoč gladujoči Rusiji. Stvar v tej obliki je sleparsko zavita. Resnica je namreč,

da bo II. internacionala kakor vedno kadar je šlo za stvari, skupne vsem proletarcem, tudi to pot priskočila bednemu ruskemu proletariatu na pomoč in sicer direktno njemu brez posredovanja komunistične internacionala.

— Pri volitvah za parlament v Belgiji so dobili socialisti 66, katoliki 32, liberalci 33, stranka „bojevnikov iz fronte“ 5 mandatov. — Belgija je znana po svoji klerikalnosti, vendar pa so socialisti, kakor razvidno tudi v tej državi znatno napredovali.

Nalrovelje.

DEMOKRATI NIMAJO RADI SVOJIM MINISTROV.

LDU. Zagreb, 26. nov. »Večer« poroča iz Beograda: V demokratskem klubu se čuti nezadovoljnost poslancev, ki očitajo vsem ministrom, da nimajo dovolj tesnih zvez s svojimi klubi. Demokrati zahtevajo, naj njihovi ministri redno obveščajo klub o delu vlade, ker so poslanci narodu ravnotako odgovorni kakor v lada. — Demokratski klub razpravlja celo že o tem, da bi portfelj notranjega ministrstva vzeli Pribečević in ga dali kakemu drugemu vladačnemu možu. Zlasti se za to zavzemajo hrvaški demokrati.

SPOPADI V TRSTU.

LDU Trst, 25. nov. V zvezi s splošno stavko je prišlo do izgrediv, pri katerih so bile vržene bombe. Fašisti in komunisti so se večkrat spopadli. Usmrčen je bil tajnik organizacije stavcev Müller, več drugih zaupnikov je težko ranjenih.

KAJ ZANIMA SEDAJ ANGLEŽE.

LDU. London, 25. nov. »Daily Express« poroča: Angleška vlada bo, ko se konča konferenca v Washingtonu, začela akcijo za vzpostavljanje miru med Grčijo in Turčijo. — Svojo miroljubnost pa bodo Angleži, če drugače ne bo šlo, pokazali magari z novo vojno.

Dnevne vesti.

Sodruz Etbin Kristan zopet doma. V soboto jutraj je prispel s. Etbin Kristan v Ljubljano. Njegov prihod iskreno pozdravljamo. Posvetil se bo v prvi vrsti parlamentarnemu delu našega kluba.

Slovenska mladina za stradaljočo rusko dečo. Kakor čujemo, se bo na iniciativno pokrajinskega namestnika g. Ivana Hribarja letos 6. decembra pobiralo po šolah v Sloveniji prispevke za stradaljočo rusko dečo v Rusiji, kakor so take slične akcije v naši državi priredili tudi že v Dalmaciji, Vojvodini in Bosni, pa tudi že v vseh zapadnih državah. Ta akcija je zelo hvalevredna.

Ogroženi rudarski obrati? Kakor so nas informirali, je obrat v rudniških revirjih zaradi velikega pomanjkanja vagonov v nevarnosti, da se skreči na 3dnevno delo v tednu. Dočim bi moralo biti vsak dan za odvažanje premoga 300 vagonov na razpolago, jih je večini na razpolago le do 20 in se je premog, ki so ga pridni rudarji toliko producirali, nakopičil že v veliki množini. — Oblasti naj vendar takoj preskrbe, če so naše informacije točne, da se ne bo nastavljal in skrčeval obrat. To je pač v interesu produkcije, ki jo gospodje kapitalisti vedno tako radi povdajajo, kadar delavci zahtevajo višanje plač, kakor tudi v interesu delavstva, ki bi sicer trpelo veliko gmožno škodo ali pa bi odšlo v tujino.

Skrb za dečo. V vsaj naši državi je 56 državnih in 99 privatnih dečjih domov. V domovih se oskrbuje blizu 10.000 otrok.

Za invalide. V ministrstvu za socialno politiko se ustanavlja fond, iz katerega se bodo dajale podpore invalidom.

Skrb za ptice pozimi. Mestna uprava je kot prejšnja leta tudi letos postavila ob vseh prometnejših krajih Tivolskega in drugih parkov hranilna koritca za ptice-pevke, ki ostanejo preko zime pri nas. Dolžnost naša je, da hranilna koritca od časa do časa napolnimo ter s tem skrbimo za to, da nam te koristne ptice ne pomro gladi! Spomlad

nam trud in stroške bogato nagradijo s svojim petjem; še več pa s tem, da uničijo na milijone raznih škodljivcev na sadnem in drugem drevju, na polju, travnikih, vrtovih itd. V skladiščih se vedno kaj strga in raztrese, zato naj se te odpadke ne meče v stran, ampak zbira in polaga pticem. — Žitni in semenski trgovci naj, ako nimajo sami časa za to, naznanijo z dopisnico mestnemu vrtnarskemu nadzorništvu v nemu vrtnarstvu nadzorništvu v kar pošlje odpadke semenja iskat ter jih nato porazdeli v nastavljen krmilna koritca. Upamo, da ta apel ne najde gluhih ušes pri našem občinstvu.

Tajnik Samostojne strokovne delavske unije (JDS) Franc Zupanc, načelnik pa Franc Curhalek. Curhalek je bil nedavno vroč komunist; Zupanc pa je »spital tudi že vse farbe«. Socialisti so ga bili vzeli v službo ne kot pristaša, pa se ni obnesel; potem ga je imela Jugoslovanska strokovna zveza (klerikalci) sedaj ga imajo demokrati. Zakaj se ni obnesel, je pa bolj zapuša stvar.

Visoki obisk. V Ljubljano je došel minister n. r. dr. Velizar Jančič radi komisijne oddaje glavnih zalog tobaka, ki se vrši te dni.

Propagandne vinjete na poštah pošiljka. Pošte ne bodo opravljale korespondence, ki bodo imele vinjete kakršnekoli vsebine. Če pa bodo pošte vžile temu še dobile med pošto stvarno pošiljke s takimi vinjetami, imajo nalogo, da te pošiljke zaplenijo.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredovalnica za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 13. do 19. novembra 1921 dela 367 moških in 65 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 467 moških in 56 ženskih delavskih moči. Posredovanje se je izvršilo 373. Dela iščejo: pisarniške moči, rudarji, kovinarji, pekci, mlinarji, mesarji, natakarji, natakarice, hotelske sobarice, dninarji, dninarice, slugi, trgovski sodrudi, sodrudi, vzgojiteljice, bolniški strežniki, bolniške strežnice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: elektromonterji, mizarji, kolarji, usnarji, zidarji, tesarji, tapetniki, čevljarji, lončarji, šeparice za čevlje, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Izobrazba postaja luksuz za kapitaliste. V nekem listu ugotavlja pedagog, da na srednjih in višjih šolah študira čimdalje manj kmetijskih sinov. Študirajo le še mestni otroci, sinovi trgovcev, gostilničarjev, uradnikov in bogatih kmetov. Kmet ne zmore več velikih stroškov, da bi dajal svoje sinove izobraziti. — In kaj naj mi rečemo k dejstvu, da delavec dandanašnji še prav posebno ne more dati v višje šole svojih otrok. Kruta resnica je, da poslaja v kapitalistični družbi izobrazba le že luksuz za kapitaliste.

Maribor.

Izpit kovinarskih vajencev v Mariboru. V letošnji jesenski oprostilni sezoni se je prijavilo 14 kovinarskih vajencev k izpitu in sicer: 10 ključavničarskih in po 1 kleparski, urarski in kotlarski vajenec.

Kandidati za mariborsko pokrajinsko oblast. Kakor poročajo iz Maribora, so za voditelje mariborske pokrajinske oblasti predvideni kot kandidati dvorni svetnik Ploj, prof. dr. Žolgar, dr. Sagadin in dr. Baltič.

Pri mariborskem občinskem sodišču je odložil mandat kot poslovođa sodrug Slanovec.

Celje.

Krvava uš se širi po celjskem jabolčnem drevju. Ako se ta nevarna drevesna bolezen ne začne takoj zatirati, bo napravila mnogo škode.

Stanovanjski oblasti za mesto Celje in za okolico sta se združili, ker se je izkazalo, da je ločeno delovanje za obe občini nemogoče.

Ptuj.

Stanovanjska oblast ptujskega magistrata še sedaj ne posluša, kar je seveda v nemalo škodo po stanovanjski bedi prizadetemu preb

valstvu. Kdaj vendar misli vladna gospoda urediti redno poslovanje novo izvoljenega občinskega odbora?

Kulturni vestnik.

Naš tenorist Rijavec je na Dunaju v »Rigolettu« doživel sijajen uspeh. Kritika je zanj navdušena, kakor je bila pred kratkim, ko je nastopil Zikov kvartet na Dunaju.

»Šport«, dvojna številka je izšla kot zimsko-sportna propagandna številka. V svojih ilustracijah prinaša krasne slike zimskih krasot naših Alp. Iz vsebine posnemamo: Smučarski šport. S smučmi na Kriško planino. Smučarski šport in turizma. Glavna skupščina J. O. Jugoslovanski Davos. Narodne razmere. Zimsko-sportni termini in pregled športnega gibanja. Številka kot dvojna stane 7 K, v abonementu 56 K četrtletno. Priporočamo vsem najtopleje, da se naroče na edini slovenski športni list, ki je v okras vsaki hiši.

Gospodarsivo.

Tvornica keksov in prepečenec V. Bizjak & drug v Rogasji Slatini je odlikovana z nazivom: Kraljevi dvorni dobavitelj. V kolikor nam je znano, je to prva slovenska tvornica, ki je prejela ta odlični naslov.

Sprejeta je v Beogradu naredba o oprostitvi ognjegaskih društev od carine in takš za predmete, katere potrebujejo.

Po svetu.

Bivša cesarica Zita je izrazil željo, odpotovati v Švico, da bi bila navzoča pri operaciji slepčica enega njenih otrok. Naprosila je potem portugalske vladne zavezniške sile za dovolitev odpotovanja.

Velika nesreča pri filmski predstavi. V Hamburgu je ob priliki filmske predstave, pri kateri je sodelovalo tudi par sto otrok, prišlo do grozne eksplozije, katere je zahtevala veliko človeških žrtev. Dosedaj so našli 11 trupel, od ranjenecv pa, ki so jih prenesli v bolnišnico je že osem umrlo.

Nova eksplozija v Ludwigs-hafen. V znani tvornici anilinskih pridobiv, kjer se je pred kratkim zgodila čista strašna katastrofa, ki je zahtevala tisoče človeških žrtev, je ponovno prišlo do eksplozije in sicer se je razletela velika posoda s smodnikom. Na srečo ob tistem času ni bilo prisotnih dosti delavcev, tako da sta izgubila le dva človeka življenje, osem pa jih je bilo več ali manj težko ranjenih.

Srečno mesto mora biti Bratislava. Če drugače ne, ima pa vsaj zelo pametne, iznajdljive ljudi. V mestu je bilo namreč izvoljenih — 6 županov, ki so vsi potrjevali, ki tudi vršijo svoje funkcije — en čas ta, en čas drugi. Pri občinskih volitvah namreč posamezne stranke nikakor niso mogle priti do rezultata glede izvolitve enega župana, zato so v skrajni sili sklenile, da za vsaka po enega. In ljudje so s tem baje zelo zadovoljni.

Prva obsodba v procesu Radoslavova na Bolgarskem je izpadla tako, da je dobil bivši član Radoslavovega kabineta Uzunov tri leta zapora ter pol milijona levov denarne kazni. Uzunov je kaznovan kot krivec na tem, da je Bolgarsko v svetovni vojni zadela katastrofa.

Nezaposlenecv v Italiji je sedaj 473.216, med temi 93.914 žensk. Velika kriza vlada posebno v Lombardiji.

Na Poljskem so našli 28 milijonov 940.000 prebivalcev.

Kapitalen rop v Krakovu. Razbojniki so napadli banko »Hermes«. Ubili so lastnika in dva namočena in težko ranili dve drugi osebi, ki sta bili slučajno navzoči. Banditi so uplenili kakih 1000 dolarjev in večje zneske drugih inozemskih valut. Dosej jih še niso mogli izslediti.

Plebiscit glede prepovedi prodaje alkohola nameravajo izvršiti v Švici. Glasovalo se bo po občinah in po kantonih.

Hyndmann umrl. Iz Angleške poročajo, da je umrl stari sodrug Hyndmann, eden najboljših v vrstah angleških revolucionarnih marxistov in socialnih demokratov. Rodil se je leta 1842. iz meščanske rod

bine, a je potom svojih študij prišel do spoznanja, da je v socializmu rešitev in bodočnost vsega človeštva. Odslej je delal neutrudoma celih 60 let, on in še par drugih mož je, ki so marxizmu na Angleškem pravzaprav dali trdnih tal. Slava njegovega spomina!

Ostre kazni v Rusiji. Revolucionarno sodišče je 200 nameščenecv na vladikavkazskih železnicah obsodilo na smrt, ker so plenili železniške pošiljke. Kraja državnega imetja se na Ruskem sploh kaznuje s smrtjo.

Eden najpametnejših načrtov je tisti, ki ga je znani avtomobilski industrijalec, velenilardier in pacifist Henry Ford predložil ameriški vladi: Ford namreč prosi, naj vlada s svojim vplivom doseže, da bo dobil od vseh držav vsa njihova vojna brodovja kot staro železo naprodaj, da bo potem iz njih dal izdelovati pluge in druge stroje, ki so človeštvu vsekakor koristnejši. — Vlada je nato odgovorila, naj bi Ford zgradil s svojim denarjem toliko vojnihi ladij za ameriško mornarico in naj Ameriki s svojim denarjem pridobi toliko prostovoljcev za te ladje (ker ameriško ljudstvo za to ni pripravljeno), da ji bo takoj mogoče napovedati vojno vsem državam na svetu, poraziti jih in jim potopiti vojna brodovja. Naker se bodo ista lahko še bolje porabila kot že pripravljeno staro železo.

Lepo starost je dočkal neki Parižan Louis Dorgien, ki so ga te dni pokopali. Štel je 153 let — bil je torej najstarejši med ljudmi — njegov prvi sin pa, ki ga je spremljal na zadnji poti nosi že 11 križev. Pa ti križi niso ženske, temveč deseterletna na njegovem hrbtu. . . Bog mu jih daj še enkrat toliko doživeti, da se mu bomo vsi čudili! In nam tudi!

Naraščanje samomorov v Ameriki je zelo razvidno iz naslednje statistike: V prvih šestih mesecih lanskega leta se je umorilo 2771 oseb, v istem razdobju tega leta pa je naraslo to število na 6509. Kot glavne vzroke tega pojava označujejo težko gospodarsko krizo v državi in vedno težji položaj revnejših slojev! Med samomorilci je 1982 ženskega spola. In kar je najbolj žalostno, je to, da se je letos umrilo 507 otrok (med temi 293 deklice do 15 let), v tem ko jih je bilo lansk leto »samo« 225. Vzroki samomora med otroci so v splošnem šolski neuspehi in zapostavljanje po starših. Opažati je, da izberejo deklice kot usmrtilno sredstvo povečini strup, dečki pa revolver.

Kako živi Wilson. Wilson, dasi se ne bavi več z državnimi temveč z advokatskimi posli, je v Ameriki vendar še vedno ena izmed vodilnih glav. Ena izmed njegovih zaslug je, da je Amerika z Nemčijo sklenila mir, ker je on tako svetoval, ko so ga vprašali senatorji njegove demokratske stranke za svet, kako bi se naj pri tem vprašanju vedli. Wilson mnogo dela v svoji pisarni, posebno korespondence rešuje vsak dan toliko, da je naravnost čudno. Vsako popoldne se pelje z avtomobilom na sprehod, vsak večer poseti gledališče, kjer so mu z ozirom na njegovo starost pripravili posebno mehak sedež. Poslušalci mu večkrat priredijo viharne ovacije, kar ga očitno veseli. Sicer pa pravi, da ga to najbolj radosti, da se mu ni treba več baviti z državnimi posli. Wilson pa je seveda lisjak in tudi o kislem grozdju govori, kakor lisjak. Ko so ga vrgli s predsedniškega trona, se je, kakor znano, naravnost jokal.

Še vedno je vroče v Ameriki. V Washingtonu pripeka n. pr. te dni sonce kakor v toplem poletju. — Zato pa ni čudo, da je vse, kar prihaja z washingtonske konference v svet kakor po solnični kapi

zadeto. In da razpravljajo tam samo še o zelo vročih zadevah, n. pr. bodočih vojnah.

Banditi napadli vlak. »Prager Tagblatt« javlja iz Moravske Ostrave: Ob dvajsetih med Staudingom in Strambergom vozeči poštini vlak je v sredo takoj po njegovem odhodu napadlo 5 fantov, od katerih sta bila dva oborožena z browning-samokresoma. Ko je stopil službojoči poštini asistent proti njim, je eden izmed roparjev ustrelil nanj in ga težko ranil. Železničarji so naposled mogli prijeti tri roparje, katerim je bilo znano, da je v vlaku 200.000 K denarja.

Kako boš dolgo živel. Japonci imajo na to vprašanje odgovor, ki se sliši kakor deset zapovedi: 1. delaj čim mogoče na prostem. 2. jej samo enkrat na dan. 3. vsak dan se okopaj v mrzli vodi. 4. nosi obleko iz grobega platna. 5. spi vsak dan ne manj kot šest ur, a tudi ne več kot sedem. 6. v nedeljo počivaj. 7. varuj se strasti in notranjih razburjanj. 8. oženi se. 9. ne delaj preveč. 10. ne govori preveč! — Poslušaj te zapovedi in boš zdrav in boš dolgo živel.

»Kres«, naš najlepši družinski mesečnik je izšel. Sodrug, ali ste naročeni nanj?

Društvene vesti.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 30. novembra t. l. ob 20. uri v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije. Sv. Petra cesta št. 12, pritično desno.

Ko prečitate »Naprej«, ga oddajte Vašim prijateljem!

Antiseptično, čistoče, osvežujoče, oživljuje in krepljuje deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči »Elsaluid«, mnogo močnejši in boljše kakor francosko žganje za drgnjenje rok, nos, hrbta in celoga telesa, kakor tudi kot kosmetikum za negovanje kože, las in ust, skozi 25 let priljubljen. 3 dvojne steklenice ali 1 špeciálno steklenico skupno z zamotom in poštino za 48 K pošilja Eugen V. Feller, Stubička donja. Elsatrg št. 252, Hrvaško. de

Izjava.

Obžalujem in preklečem kot neresnične žalive, katere sem izrekel dne 9. julija t. l. v kamniškem vlaku o g. Martinu Lubeju, vrtarju v hotelu »Slon«, in so zahvaljujem g. Lubeju, da mi je odpustil.

Maks Fajdiga.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

REGISTROVANA ZABRUP 7 OBLJENJO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAMODERNEJE PLAKATE IN VABILA. ZA ŠKOLE IN VESELICE.

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

I. SANDRIN
LJUBLJANA

velika zaloga
vsakoursnega

USNJA

kož, podsticav,
gonilnih jermenov

in boksa

na debelo

MESTNI TRG 6

Kapital: 20.000.000 kron.

Slovenska eskomptna banka

Rezerve okrog 6.000.000 kron.

Podružnice: Novomesto in Rakek.

Ljubljana Selenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.